

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
התוכנית הבין-אוניברסיטאית ללימודי אפריקה

בריאות ורפואה באפריקה סמינר

מספר קורס 192-100-1901

שנה"ל תשפ"א - שנתי

פרטי הסמינר:

שם המרצה: ד"ר ענת רוזנטל

מועד הסמינר: יום ב' 10-12

שעות קבלה: בתיאום מראש - בניין M7, חדר 301

דוא"ל: anatos@bgu.ac.il

תיאור הקורס:

סוגיות הנוגעות לבריאות ורפואה בחברות ומדינות אפריקאיות אינן מאפיינות רק את המחקר העכשווי ביבשת. סוגיות אלו נטועות הן בחיי היומיום של תושבי היבשת, והן בעבודתם של חוקרים שבחנו שאלות של טיפול רפואי ותפיסות הנוגעות לבריאות מימיו המוקדמים של המחקר. מהתפיסות והפרקטיקות העומדות בבסיס רפואה מסורתית, דרך מערכות בריאות בעידן הקולוניאלי ולאחריו ועד שאלות בדבר התמודדותן של קהילות ומדינות באפריקה עם איומים עכשוויים על בריאותם של פרטים, בריאות ורפואה באפריקה מהוות מן האתגרים המסקרנים ביבשת. סמינר זה יציג לסטודנטים כמה מן הסוגיות המרכזיות העומדות לדיון בתחום, ויעניק להם את הכלים לחקירה עצמאית של סוגיות הקשורות לבריאות ורפואה באפריקה.

דרישות הקורס והרכב ציון:

נוכחות חובה וקריאה

הצגת רקע למאמר – 20%

הצגת העבודה – 30%

עבודה מסכמת – 50%

תיאור הסמינר:

סמינר זה עוסק בבריאות ורפואה באפריקה ממספר נקודות מבט דיסציפלינריות. מטרת הסמינר אינה לסקור את כל הסוגיות הנוגעות לבריאות ורפואה באפריקה, או לגעת בכל תחומי הידע העוסקים בתחום, אלא לספק לסטודנטים את הכלים לחקירה עצמאית של סוגיות הנוגעות לבריאות ורפואה ביבשת.

במהלך מסמטר א' נקרא מגוון של טקסטים העוסקים בסוגיות שונות הנוגעות לבריאות ורפואה באפריקה, ונדון לא רק במסקנות המחקר אלא גם ברקע לכתיבה, שיטות המחקר, שאלת המחקר ואופן הכתיבה. השיעורים יתקיימו במתכונת דיון ולכן אין להגיע לשיעור לא קריאה של הטקסט. במסגרת השיעורים נדון במבנה הכתיבה האקדמית, ובדרישות הכתיבה לעבודת סמינר.

החל מהשבוע השני לסמסטר א' יחל כל שיעור בהצגת הרקע למאמר על ידי משתתפי הקורס. ההצגה אינה מהווה תקציר של המאמר, אלא מיועדת להכיר לכיתה את האזור, הסוגיה או התקופה בו עוסק המאמר.

חובות הסמינר:

1. השתתפות פעילה במפגשים הכוללת קריאת החומר השוטף ותרומה לדיון בכיתה.
2. במהלך סמסטר א' יציגו הסטודנטים/ות את הרקע לאחד מחומרי הקריאה. הצגה זו מהווה 20% מציון הקורס ותנאי מעבר.
3. במהלך סמסטר ב' יציגו הסטודנטים/ות את נושא עבודת הסמינר ומהלך ההתקדמות. הצגה זו מהווה 30% מציון הקורס ותנאי מעבר.
4. העבודה הסמינריונית מהווה 50% מציון הקורס. לא ניתן יהיה להגיש את העבודה ללא הגשת כל השלבים המוקדמים במועד.
5. נושא העבודה יוגש במייל עד סוף סמסטר א'.
6. בשיעור הראשון של סמסטר ב' יש להגיש רשימה ביבליוגרפית של 10 פריטים, המלווה בתקציר הפריטים (לא יותר משתי שורות לכל פריט).
7. עד סיום חופשת הפסח יש להגיש ראשי פרקים לעבודה המסכמת.
8. ללא עמידה בכל השלבים לא ניתן יהיה להגיש את עבודת הגמר.

תוכנית הקורס ורשימת הקריאה לסמסטר א'

*יתכנו שינויים בתוכנית הקורס

פתיחה

19.10.20

בריאות ורפואה באפריקה

26.10.20

Schumaker, L. (2013). "History of Medicine in Sub-Saharan Africa" In Jackson, M. (ed) *The Oxford Handbook of The History of Medicine*. Oxford: Oxford University Press. Pp.266-284.

בריאות הציבור בעידן קולוניאלי

2.11.20

Waite, G. (1987). "Public Health in Pre-Colonial East-Central Africa". *Social Science and Medicine*. 24(3):197-208.

רפואה מיסיונרית באפריקה

9.11.20

Vaughan, M. (1991). *Curing their Ills: Colonial Power and African Illness*. Malden, MA: Polity Press. Pp. 55-76.

רפואה ובריאות בעידן הקולוניאלי

16.11.20
23.11.20

Headrick, D.R. (2014). "Sleeping Sickness Epidemics and Colonial Responses in East and Central Africa, 1900-1940". *PLOS Neglected Tropical Diseases* 8(4):e2772.

רפואה וטכנולוגיה
30.11.20

Muller-Rockstroh, B. (2011). Fetuses, Facts and Frictions: Insights from Ultrasound Research in Tanzania. In Geissler, P.W and Molyneux, C. (eds) *Evidence, Ethos and Experiment: the Anthropology and History of Medical Research in Africa*. Berghahn Books pp.245-262.

רפואה מסורתית
7.12.20

Janzen, J.M. (1991). Doing Ngoma': A Dominant Trope in African Religion and Healing. *Journal of Religion in Africa* 21(4):290-308.

האנשים שעושים בריאות: בריאות ופיתוח
14.12.20

Smith, D. J. (2003). "Patronage, Per Diems and the "Workshop Mentality": The Practice of Family Planning Programs in Southeastern Nigeria." *World Development* 31(4): 703-715.

אפריקה והעולם: מדיניות בריאות גלובלית
21.12.20
28.12.20

Crane, J.T. (2010). "Unequal 'Partners': AIDS, Academia and the Rise of Global Health" *Behemoth A Journal of Civilisation*. 3:78-97.

מעבר למגיפות
4.1.2021

Livinigston, J. (2012). *Improvising Medicine: An African Oncology Ward in an Emerging Cancer Epidemic*. Duke University Press.

סיכום סמסטר א'

תוכנית הקורס ורשימת הקריאה לסמסטר ב'

*יתכנו שינויים בתוכנית הקורס

פתיחה
1.3.2021

מבט העל – כתיבה על כתיבה של בריאות ורפואה באפריקה
8.3.2021

Malowany, M. (2000). "Unfinished Agendas: Writing the History of Medicine in Sub-Saharan Africa". *African Affairs* 99:325-349.

מאמרי בחירה
15.3.2021
22.3.2021

* חופשת פסח והגשת ראשי פרקים

מבנה עבודה אקדמית
5.4.2021

Schumaker, L. (2013). "History of Medicine in Sub-Saharan Africa" In Jackson, M. (ed) *The Oxford Handbook of The History of Medicine*. Oxford: Oxford University Press. Pp.266-284.

Vaughan, M. (1991). *Curing their Ills: Colonial Power and African Illness*. Malden, MA: Polity Press. Pp. 55-76.

Headrick, D,R. (2014). "Sleeping Sickness Epidemics and Colonial Responses in East and Central Africa, 1900-1940". *PLOS Neglected Tropical Diseases* 8(4):e2772.

Mind Mapping
12.4.2021

כתיבת ראשי פרקים
19.4.2021

הצגת ראשי פרקים ראשוניים
26.4.2021

רפרטים

3.5.2021

10.5.2021

24.5.2021

נושאי בחירה

31.5.2021

7.6.2021

מפגש מסכם

14.6.2021